І чужому научайтеся, і свого не цурайтеся... Т. ШЕВЧЕНКО

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація: "Svoboda", 81-83 Grand St. Jersey City, N.J. 07303
HEnderson 4-0237
HEnderson 4-0807
УНСоюз: HEnderson 5-8740
— Тел. в Ню Йорку: —
BArcly 7-4125
УНСоюз: BArcly 7-5337

РІК LXXII. Ч. 11. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, ВІВТОРОК, 19-го СІЧНЯ 1965 10 ЦЕНТІВ — 10 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, TUESDAY, JANUARY 19, 1965 No. 11. VOL. LXXII.

ОСТАННІ ВІСТІ

Понеділок, 18-го січня 1965

В АМЕРИЦІ

17-ГО СІЧНЯ ПРЕЗИДЕНТ ДЖАНСОН ПОВІДОМИВ про те, що мають урухомити нових 88 проєктів для боротьби проти убозтва коштом $101 960 782. Це вже є третя група урядових проєктів поборювання нужди в цій країні від того часу, коли Конгрес минулого року ухвалив був $784 2000 00 на цю ціль в цьому фінансовому році, що закінчиться 30-го червня 1965-го року. Досі призначено на цю ціль $ 221 000 000

ЗДА І КАНАДА ПІДПИСАЛИ ТОРГОВЕЛЬНИЙ ДОГОВІР, згідно з яким касується мито від авт та автових частин, коли їх імпортують власники автомобільних компаній. Слід додати, що продуцентами авт в Канаді є в більшості філії американських автомобільних кампаній. Приватні особи і роздрібні продавці авт мусітимуть і надалі платити мито при імпорті авт, яке в Канаді виносить 17.5% а в ЗДА 6.5% вартости авта. Цей договір, на думку американських економістів, приведе до ліпшої інтеграції автомобільної продукції в ЗДА і в Канаді.

НА ПРЕСОВІЙ КОНФЕРЕНЦІЇ 16-го СІЧНЯ В ДЖАНСОН СИТІ през. Джансон повідомив, що внесли резигнацію ряд працівників Білого Дому, які працюють як дорадники Президента від часів покійного президента Джана Ф. Кеннеді. Відходять із Білого Дому асистенти Президента Кеннет О'Доннел і Дейвід Ф. Поверс, окремий дорадник Маєр Фелдман і лікарка Білого Дому д-р Дженет Дж. Тревелл. Вніс був резигнацію і головний зв'язковий урядовець між Білим Домом і Конгресом Лоренс О'Брaєн, але на настирливу просьбу Президента погодився залишитися, щоб допомогти започаткувати нову законодатну програму в цьому році.

ПРЕЗИДЕНТ ДЖАНСОН ВИСЛАВ ВУВ ЛИСТИ до обидвох Палат Конгресу, в яких пропонує збільшити бюджет Розбросневої Агенції до $55 000 000 впродовж найближчих 4-ох років. Президент Плянує трирічний Розбросневій Агенції надати тривкішого характеру, бо досі вона мала тільки 2-річний бюджет, який виносив $20 000 000, але в дійсності в двох останніх роках дістала тільки $16.500 000. Президент сказав, що збільшений і ехвалений на 4 роки бюджет скріпить значення ЗДА в ділянці розброєння і контролі зброєнь.

ПРЕЗИДЕНТ ПЛЯНУЄ ЗРОБИТИ ІЗ СВОГО КАБІНЕТУ динамічний інструмент урядової політики, як це він заявив на зборах цього кабінету минулого тижня. Президент знає, що деякі президенти ігнорували своїх секретарів, інші тісно з ними співпрацювали. Джансон сказав: „Пляную регулярно скликати наради свого кабінету і старатися про те, щоб ці наради були продуктивні, і щоб в них брали участь всі члени кабінету". Минулого тижня були такі цікаві наради Президентського кабінету, що секретар праці назвав їх „найцікавішими" під час свого урядування.

ПРОМИСЛОВА ПРОДУКЦІЯ В 1964-му РОЦІ ЗРОСЛА на 6% відсотків в порівнянні з 1963-ім роком. В 1964-му році збільшення було на 1% більше, як в 1963-му році, що є дуже рідким явищем, бо нормально промислова продукція збільшується в перших двох роках економічного росту, і в дальших роках її збільшення є щораз менше. 1964-ий рік є вже 4-ним роком економічної знижки після рецесії, що закінчилася в 1961-му році. Індекс промислової продукції в грудні 1964-го року виносив 137%, а в цілому році пересічно 132%.

У СВІТІ

КОМУНІСТИЧНИЙ КИТАЙ значно скріпив протилетунську оборону в Північному В'єтнамі, на зайнятому комуністами терені в Ляосі і в Південному Китаї. Американська розвідка ствердила, що в обширі столиці Північного В'єтнаму Ганою є стаціонованих 20 до 60 військових джетових машин типу совєтських МІГ-ів. Раніше не було там ніколи більше, як 35 таких машин. Китайські комуністи доставили також південно-в'єднамським і ляоським ватагам нові 37-міліметрові протилетунські батерії з радарним виряддям. З таких батерій збито в мин. тижні 2 джети ЗДА в Ляосі.

В БУРУНДІ в централько-східній Африці, яке дістало в 1962 році державну незалежність від Бельгії, невідомий вбивник застрілив в суботу 16 ц. м. тамошнього прем'єра, 30-річного Пієрра Гендамдумвее, саме тоді, коли той жив з лікарні до шпиталю, де його дружина повила була дитину. Вбитий прем'єр, покликаний на те становище тамошнім королем ледве 10 днів тому, був ворогом китайських комуністів, які втримували в столиці Бурунді великий штаб „дипломатів" і відтіль активно допомагали лівим повстанцям в Конго. Це вже вбивство другого прем'єра в Бурунді за час двох років.

КОНГОЛІЙСЬКИЙ ПРЕМ'ЄР МОЙСЕ ЧОМБЕ оскаржив одверто трьох африканських лідерів — прем'єра Кенії Джомо Кеніятту, президента Танзанії Джуліюса Ньєрере і прем'єра Уганди Мільтона Оботе, що вони, перевівши в минулому тижні в містечку Мбале в Уганді спільну нараду з головою повстанського руху в Конго Крістофом Гбеньє, порушили чартер Організації африканської єдности, який забороняє підтримувати бунтарів проти легального уряду будь-котрої іншої африканської країни. Крім тих держав, ще Об'єднана Арабська Республіка і Альжир підтримують бунтарів проти центрального уряду Конга.

В СССР ПЕРЕВЕДЕНО в минулу п'ятницю 15 січня ц. р. найбільшу за ввесь час підземну нуклеарну детонацію. Шведська обсерваторія при університеті в Упсаля твердить, що це був вибух водневої бомби силою одного мегатона, себто мільйона ТНТ. Американці твердять, що їхні апарати вказують на багато слабший вибух. Все ж, всі погоджуються, що Совєти продовжують удосконалювати свою атомову зброю.

В БОННАСОЛЯ НА ІТАЛІЙСЬКІЙ РІВ'ЄРІ сталася велика катастрофа: саме тоді, коли через стацію переїжджав пасажирський поїзд, на сусідніх рейках вибух вагон з динамітом, що його привезли для місцевих публічних робіт. Згинуло відразу 9 осіб і понад 50 були ранені. Число смертних жертв буде більше, бо багато осіб є поважно поранені.

МАЛЯЗІЯ звернулася до ЗДА за негайною допомогою проти агресії збоку Індонезії. Віце-прем'єр і міністер військових справ Тун Абдул Разак заявив, що американська допомога прийде запізно, „коли тигр перейде через ворота, або ми будемо наполовину затоплені". Малязійські лідери не вірять в щирість останніх ніби миролюбних заяв індонезійського президента Сукарна.

З ТАНЗАНІЇ, що постала із з'єднання Танганьіки і Занзібару, видалено двох американських дипломатів — радника амбасади ЗДА Роберта Гордона і радника Франка Карлючиі. Обом закинено „підривну роботу", яку вони й Державний Департамент рішуче заперечили. Коли вони переїздили через Кенію, то на летовищі в Найробі затримано їх під поліційною сторожею три години, поки вони не всіли на французький літак, яким відлетіли, в дорозі до ЗДА, до Парижу.

УРЯД ПЛЯНУЄ 88 НОВИХ ПРОЄКТІВ ПОБОРЮВАННЯ ВБОГОСТИ

Остін, Тексас. — Президент Джансон повідомив 17-го січня про 8 нових проєктів, які є частиною великої програми порювання вбогости. Ці нові проєкти мають коштувати — $101 960 782 із тієї поважної суми $784 200 000, яку минулого року призначив був Конгрес. Дотеперішні урядом запропоновані програми мають коштувати $221 000 000. В найближчому фінансовому році президент Джансон плянує запропонувати на цю ціль два рази більшу суму як минулого року — $1 500 000-000. Нові проєкти будуть здійснювані в 33-ох стейтах і в Порто Ріко. Ці проєкти є вже третьою групою урядових плянувань, яким способом поборювати вбогість в цій країні, і число їх разом із попередніми становить майже 400. Повідомляючи про нові свої пляни Президент сказав, що його уряд старається своїми проєктами поборювати вбогість довести до того, щоб всі американці у своїх стейтах придбалися до цієї праці. Між новими проєктами є такі: 1) Юнацькі Корпуси дадуть працю в жмірі 32-ох годин тижнево юнакам і юначкам середньої школи (гай скулу), щоб вони після вакацій логіли повернутися восени до школи. Таких Юнацьких Корпусів праці має бути зорганізованих шість коштом — $2 650 000. 2) Будуть зорганізовані два Корпуси Праці, один в Ідзяні, і один в Кентакі, в яких будуть затруднені молоді особи у віці від 16-го до 21-го року життя, які не навчаються в школах. Навчатимуть їх після основного шкільного матеріялу, дадуть їм фаховий вишкіл та приватять їх до доброї поведінки при праці. В стейтах Міннесота, Мишиген і Вискансин будуть зорганізовані три нові Корпуси Праці, учасники яких займатимуться консерваційними роботами. 3) Плянується зорганізувати 14 нових осередків праці в Порто Ріко, Каліфорнії, Огайо, Аляскі, Арkенсо, Массачусетс і Міннесоті, в яких голови тих родин, що живуть із добродійних фондів, навчаться 6 такої праці, як при водопроводах та малюванні. 4) Видали вже 11 позичок тим фермерам, яких прибуток є дуже низький, щоб цим способом піднести рівень їхнього життя. На цю ціль призначено $35 000 000, покищо видано тільки $24 970. Здійснюються й інші проєкти, щоб підносити стандарт життя вбогого населення. Президент в неділю ввечері вернувся до Вашингтону, і в понеділок 18-го січня мав внести до Конгресу окреме звернення про оборону цієї країни. Пресовий секретар Білого Дому Джордж Е. Ріді заявив, що це звернення буде досить довге, бо Президент в ньому з'ясовує свої цілі в ділянці оборони.

„Український Тиждень" з нагоди 22 січня проголосив посадник Торонта

Торонто. — З нагоди від 1918 рік, знищеної імперіяльною Москвою, просив значення роковин історичних актів проголошення 22 січня 1918 і 1919 рр. Державної Незалежности і Соборности України — як попередніми роками, так і цього, явились, у вівторок, 12 січня ц.р., в год. 11-ій рано, представники української громади Торонта в посадника міста Ф. Гівенса, просячи його, щоб він проголосив Український Тиждень у Торонті та заряди вивішення українського національного прапора на будинку Міської Ради Торонта. Українську делеґацію прийняв посадник Гівенс в присутності контролера Денисона і п-ні контр. Марг. Кемпбил та кількох урядників. Голова Торонтського Відділу КУК, д-р Ос. Бойко привітав посадника, з'ясовуючи коротко здобуття Україною своєї державної незалежности в ліптичною Москвою, просив Українського Тижня в Торонті з приводу тієї світлої історичної події та, вручаючи йому український н а ц і ональний прапор, про вивішення його на будинку Міської Ради. Посадник Гівенс привітав щиро делеґацію, склав українцям Торонта свої побажання в день їх національно-державного свята та прирбіцяв сповнити їхнє бажання. Український національний прапор буде вивішений над головним входом до Сити Гол при вул. Квін в четвер, 22 січня 1965, і висітиме до неділі, 25 січня включно, тобто до того дня, в якому українці Торонта молитимуть Бога по своїх церквах за волю України, як також Роковини відзначатимуть Урочистою Академією у Месей Гол.

Дарія Ярославська видає свій новий роман „Повінь"

Нюарк, Н.Дж. — Відома українська письменниця Дарія Ярославська, що живе постійно в цьому місті, написала новий роман п.н. „Повінь". Появиться цей роман друком у трьох томах і перший том його „На крутій дорозі", уривок із якого був друкований у „Свободі" в числі з 14 січня ц.р., уже друкується у видавництві „Добра Книжка" в Торонті. Два дальші томи — другий п.н. „Острів Д.П." та третій п.н. „Камо грядеши" — готуються до друку. Новий роман Дарії Ярославської стосується життя української інтелігенції після другої світової війни в умовах еміґрації і переселення в різні країни світу і змін духовости українських людей. Героями роману є люди з різних прошарків української еміґрації. Дарія Ярославська є авторкою виданих минулими роками повістей „Полин під ногами" (вийшла двома виданнями 1938 і 1943 рр.), „Поміж берегами" (1953) та „Ті Ню Йорк" (1959), як також роману „В обіймах Мельпомени" (1954). Численні нариси її та етюди були друковані по журналах і часописах Західньої України й еміґрації.

ЗДА підтримують проєкт атомової фльоти

Вашингтон. — Президент Джансон заявив на своїй пресовій конференції в минулу суботу в Остені в Тексасі, що він надалі підтримує проєкт морської фльоти з різнонаціональною залогою і атомовими ракетами, однак остаточне рішення в цій справі залежне від переговорів між Британією і Західньою Німеччиною. Президент покликався на недалеке побачення британського прем'єра Вільсона з західньо - німецьким канцлером Ерґардом і висловив надію, що вони дійдуть в цій справі до порозуміння.

МИХАЙЛО КОВАЛЬ, ПОМЕР В НЮ ЙОРКУ НА 81 РОЦІ

Ню Йорк. — В суботу 16 січня ц. р. помер в Ню Йорку на 81-му році життя Михайло Коваль, секретар Б-ва св. Володимира, Відділ 130 УНСоюзу, один з найстарших американсько - українських піонерів. Покійний був шестикратним делегатом на конвенції УНСоюзу. Народився в селі Бутини біля Жовкви. Похорон відбудеться в середу 20 січня о год. 9 ранку з похоронного заведення Петра Ярема при 7 вул. до церкви св. Юра при 7 вул. і звідти на цвинтар Кальварія на Квінсі.

ВИНСТОН ЧЕРЧИЛЛ ДОЖИВАЄ ОСТАННІХ ХВИЛИН СВОГО СЛАВЕТНОГО ЖИТТЯ

Винстон Черчилл

Лондон. — Колишній бриітійський прем'єр Винстон Черчилл, який 30 листопада мин. року скінчив 90 років, дістав в минулу п'ятницю 15 січня мізковий удар і від того часу борється за життя. Його особистий лікар і приятель, лорд Моран, проголошує двічі денно короткі бюлетени про стан здоров'я Черчилла. Останній бюлетин стверджував, що Черчилл „після неспокійного почату перевів мирно день (минулу неділю), але втратив ґрунт". Пізофіційно стверджено, що Винстон Черчилл не відзискав свідомости, спить, не відчуває болів та щораз глибше поринає у стан, який закінчиться його переходом у вічність. Лікарі відразу не ставили ніяких надій на можливість видужання Черчилла, особливо з уваги на його вік. Коли він 6 тижнів тому святкував своє 90-ліття — він з'явився ще, підтримуваний з обох сторін, при вікні і кивнув рукою численним громадянам, що стояли перед його домом. Так само тепер, на вістку про його важку недугу, перед його домом збираються англійці, які мовчки вичікують вістки про зміни, які зайшли в стані здоров'я улюбленого лідера. Винстон Черчилл — національний герой британців, які вважають його за спасителя Британії в останній світовій війні. Він найпопулярніша і найбільш шанована особа в Британії. На вістку про його занедужання — прилетіла з Італії його донька Сара, драматична артистка, а також прибули до його дому син Рандолф і друга донька Мері з чоловіком, Крістофером Сомсом, колишнім міністром хліборобства. До дому Черчилла навідався прем'єр Гарольд Вілсон, а королева Єлисавета II є в постійному контакті з родиною Черчилла. При його боці є безперервно його 79-літня дружина. Хоча Черчилл прибув ще 27 липня минулого року до палати громад, проте він був нездужливий і кволий, що спирався важко на палиці та при його боці були постійно медсестри. Винстон Черчилл був парляментарним послом впродовж 64-ох років, від 1900-1964 років, коли сам зрікся мандату. Його надзвичайно сильний, тугий організм і сильна воля протиставляються недузі, яка проте ступає вперед.

ЗДА збільшають допомогу Південному В'єтнамові і Конго

Вайгон. — Американський амбасадор у Південному В'єтнамі, генерал Максвелл Тейлор конферував довго з тамошнім прем'єром Тран Ван Гуонгом, повідомивши його про рішення американського Уряду збільшити фінансову й технічну допомогу Південному В'єтнамові в його війні проти комуністичних партизанів. ЗДА допоможуть Південному В'єтнамові збільшити його реґулярну армію на дальших 100.000 вояків, до рівня 660.000, вишколити цю додаткову силу та озброїти її модерною зброєю, за вийнятком нуклеарної. Хоча в Конгресі зростають прихильники „політичної розв'язки" в Південному В'єтнамі, проте покищо, коли ситуація на восниному фронті погіршилась, немає прихожого моменту для переговорів з комуністами. ЗДА збільшать теж допомогу конголійському урядові Мойсе Чомбе з уваги на реорганізацію та посилення комуністичного повстанського руху, підтримуваного з-зовні кількома африканськими державами.

Франція і Західня Німеччина будуватимуть спільні атомові електрівні

Бони. — Гастон Палевскі і Ганс Ленц, французький і західньо - німецький міністри для справ атомової енергії, погодилися в минулу суботу 16 січня ц.р. „у принципі" на будову спільними засобами атомової електрівні в Альзації, по французькому боці Рену. Цей проєкт має бути остаточно схвалений в біжучому році. Після того, в 1967 році, плянується збудування такої самої атомової електрівні, також спільними французько-німецькими засобами, по німецькому боці Рену. Одна така електрівня має продукувати енергію, яка заспокоювала б всі потреби 1.200.000 осіб. Французько - німецька співпраця в справі здобуття нових джерел електричної енергії є наслідком великого розросту промислу в обох тих країнах і тому й збільшених вимог однаково промислових продуцентів, як осель, які положені біля нових промислових центрів.

У Варшаві з'їзд комуністичних ватажків з СССР і його сателітів

Варшава. — У вівторок 19 січня починається з'їзд комуністичних „вождів" з Совєтського Союзу та його сателітних держав, приналежних до т. зв. Організації Варшавського пакту, що є відповідником західньої Організації Північно-атлантійського пакту (НАТО). Совєтську делеґацію очолюють перший секретар Леонід Брежнєв і прем'єр Алєксандер Косиґін та військовий міністер маршал Родіон Маліновський. Звертають увагу, що — мабуть — у зв'язку з тим з'їздом совєтський маршал Гречко перебув в минулому тижні розмови з східньо - німецьким диктатором Вальтером Ульбріхтом. Гадають, що на тому збіговищі у Варшаві його члени переговорюватимуть різні справи, як атомова потуга НАТО, зокрема німецькі амбіції мати свою атомову зброю, ситуація у Південній Азії, дальша політика у відношенні до Заходу та совєтсько-китайський конфлікт. В минулу суботу американський амбасадор в Москві Фой Келер, вернувшись з ЗДА, відвідав Косиґіна.

УКРАЇНЦІ У ВІЛЬНОМУ СВІТІ

У ВІННІПЕГУ ВІДБУЛИСЯ НАРАДИ КОНСИСТОРІЇ УГПЦ

Вінніпеґ. — Як подає „Український Голос" з 13 січня ц. р., тут відбулися в днях 26 - 28 грудня м. р. річні наради повної Консисторії Української Греко-Православної Церкви в Канаді. Наради почалися в суботу 26 грудня по полудні, продовжувалися в неділю після церковних відправ, і закінчилися в понеділок (28 грудня) ввечері. Участь у нарадах взяли всі чотири Владики: Митрополит Іларіон, архиєпископ Михаїл з Торонта, Архиєпископ Андрій з Едмонтону і Єпископ Борис та духовні і світські члени Консисторії. По закінченні ділових формальностей довше слово виголосив Владика Митрополит, Зупинившись коротко на з'ясуванні сучасного стану УГПЦеркви в Канаді й підкресливши її дотеперішні успіхи і надбання, до найновіших які належить закінчення будови і відкриття Колеґії св. Андрея на площі Манітобського університету, Митрополит присвятив частину своєї церковним подіям поза Канадою, і подав стислу критичну аналізу Ватиканського Собору. Останню частину свого слова Митрополит присвятив подіям на терені Української Православної Церкви в З'єдинених Державах Америки. Під час дальших нарад були обмірковувані й вирішувані статутові, адміністративні та господарські справи.

В ТОРОНТІ ВІДБУЛАСЯ ХІРОТОНІЯ ЄПИСКОПА МИХАЙЛА РУСНАКА

Торонто. — Як повідомляє „Наша Мета" з 16 січня ц.р., в суботу 2 січня 1965 року в Торонті відбулося архиєрейське свячення нового Владики Української Католицької Церкви Кир Михайла Руснака, дотеперішнього пароха церкви Різдва Пречистої Діви Марії в Торонті, наіменованого на єпископа для тих вірних, що походять із Пряшівської єпархії у Східній Словаччині, і водночас на єпископа-помічника Торонтонського єпископа Кир Ісидора Борецького. А р х и є рейське свячення нового Владики відбулось у р и м о - католицькій катедрі св. Михаїла в Торонті в 3-ій год. по полудні. Співав хор церкви св. Василія Великого з Північного Торонта. Прибуло на свячення багато Владик, так наших з Канади й Америки (Преосв. Ніль Саварин з Едмонтону, Преосв. Йосиф Шмондюк із Стемфорду, Преосв. Ярослав Габро з Шикаго, Преосв. Стефан Кощко з Пасейку), як і римо-католицьких, в першу чергу словаків та духовенства з Торонтонської й інших епархій. Головним Святителем нового Єпископа був Торонтонський Владика Кир Ісидор Борецький, а співсвятителями — Пітсбурзький єпископ Кир Николай Елько і єпископ з Крижевців (Югославія) Преосв. Кир Иоаким Сеґеді.

„МАЗЕППА ЖУРНАЛ" ПРО УКРАЇНСЬКЕ РІЗДВО

Мазеппа, Мінн. — Місцева газета „Мазеппа Журнал" з 25 грудня 1964 р. помістила велику розповідь Теодора Луціва про українське Різдво „Український Різдвяний Сезон". У примітці від редакції сказано, що Теодор Луців працює в шкільній системі Вабейссо та що він прибув до ЗДА 25 років тому. Опис наших різдвяних звичаїв, дванадцяти традиційних страв — на згадку про дванадцять Апостолів, куті, колядок тощо поданий із згадкою про гетьмана України, св. п. Івана Мазепу, іменем якого названо це невелике гарне місто у стейті Міннесота.

У ВІННІПЕГУ ВІДБУЛАСЯ ПРЕСОВА КОНФЕРЕНЦІЯ В СПРАВІ о. АГАПІЯ ГОНЧАРЕНКА

Вінніпеґ — В понеділок 29 грудня 1964 року відбулася у Вінніпегу в домівлі КУК пресова конференція, на якій голова так званого Гончаренківського Комітету, п. Федір Луців з Міннеаполісу, Міннесота, Америка, подав коротку інформацію про працю того комітету, зокрема про стан викупу землі, де в останніх роках свого життя жив і помер о. Агапій Гончаренко й де він разом зі своєю дружиною Альбиною похоронений. Доповідач подав теж жмут цікавих інформацій про життя о. Агапія Гончаренка, про його приїзд власне 100 років тому в дні 1 січня 1865 року до Америки, та про його працю в Америці.

НА НАШІЙ, НЕ СВОЇЙ ЗЕМЛІ

(Що пишуть комуністичні газети в Україні)

ЗНОВУ ЗГАДАЛИ ПРО МІСЦЕВІ „СОВЄТИ"

„Районові ради (совєти) депутатів трудящих можуть і повинні тепер енергійніше займатися питанням розвитку свого району, як адміністративно-господарчої одиниці, як єдиного цілого... Підвищення ролі місцевих рад, активність їхніх депутатів можлива тільки при неухильному збереженні ленінського принципу колективного керівництва" — повчає „Правда" з 11 січня, повідомляючи, що 14 березня в РСФСР, а потім в УССР, БССР та інших республіках знову відбудеться к о м е д і я „виборів".

ЩЕ ОДИН „РЕГАБІЛІТОВАНИЙ"

Під заголовком „Бійці ленінської гвардії — на передньому краї" „Радянська Україна" з 10 січня повідомила про долю одного з вірних виконавців наказів Леніна — Михайла Мойсєйовича Майорова, з Білорусі. У грудні 1918 року він „готує повстання проти петлюрівської Директорії"... У Києві лютували так звані „січові стрільці" — бандитська гвардія полковника Коновальця"... але перебалітований тепер „герой", ледве уникнувши розстрілу, бився далі проти України. У 1932 - 33 роках, себто під час штучного голоду, Майоров був кандидатом у члени Політбюро ЦК КП(б)У. „І скрізь, куди посилала його партія, яскраво проявлялись його прекрасні якості більшовика-ленінця"... У 1938 р. „він став жертвою підступного наклепу в період культу особи", і тоді московське вислужництво закінчилося розстрілом.

СТАН „ШКІЛ ПРОДОВЖЕНОГО ДНЯ"

„У таких школах діти перебувають по 10 - 12 годин. Це вдало вирішує проблему нагляду за школярами, чиї батьки зайняті на роботі... На початок 1964 - 65 р. на Україні налічувалось 824 школи, понад 9 000 груп, із загальним контингентом учнів 517 тисяч... У ряді областей, зокрема в Волинській, Житомирській, Закарпатській і Рівенській, дуже повільно розгортається мережа шкіл та груп продовженого дня. Нерідко трапляється так, що спочатку організують т а к у школу, а потім думають, де діти їстимуть, гулятимуть... У житомирській середній школі ч. 30... школярі змушені харчуватися в їдальні, віддаленій на півкілометра від школи... Як показує перевірка, діти з шкіл та груп продовженого дня харчуються погано і в багатьох них обідають... В одних школах — двічі, в інших — один раз", — повідомляє „Радянська Україна" з 9 січня.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian Newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by Ukrainian National Association, Inc., 81-83 Grand St., Jersey City, N.J. 07303

Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N. J. Accepted for mailing at special rate of postage provided for by Section 1130 of Act of October 3, 1917 — authorized July 31, 1918. Subscription Rates: One year $12.00; six months $6.25; three months $3.25. — Jersey City & Foreign Rates: One year $14.00; six months $7.50; three months $4.00. For UNA members monthly 65¢.

Передплата: На рік — $12.00; на пів року $6.25; на три місяці $3.25. — В Джерзі Сити і закордоном: — На рік $14.00; на пів року $7.50; на три місяці $4.00. — Для членів УНСоюзу, чоловіків і жінок — 65 центів місячно. — За кожну зміну адреси платиться 10 центів. Чеки і money orders виставляти на: "Svoboda".

Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY, N.J. 07303

Проблема допомоги

Чергове звернення Президента до Конґресу, з 14-го січня цього року, стосувалося справи допомоги закордонові, причому Президент заявив, що він вимагатиме признати на ту ціль $3 380 000 000. Передбачаючи, що й цього року буде в Конґресі опозиція проти нових більйонових сум, видаткованих з кишень американських податників на допомогу десяткам країн, Президент підкреслив, що це — найнижча сума від часу Пляну Маршалла в 1948-му році, нижча на $136 000-000 від того рівня, до якого Бюджетова підкомісія зрізала внесення, підготовлене ще за президента Кеннеді.

У дебатах, які розвинуться довкола цієї справи, суттю справи не буде, „чи" уділювати допомогу закордонові, бо нема противників самого такого принципу, тільки „кому" допомагати і „як" це робити. Ліберальна американська преса, боронячи принцип допомоги закордонові, рішуче вимагає, щоб такої допомоги не узалежнювано від прихильної політики даної чужої держави у відношенні до Америки. Такий підхід — читаємо в коментарі „Н. Й. Таймсу" з 15-го ц. м. — породжував би загрозу „перекупства і шантажу". Тому, дораджує той часопис, треба давати допомогу тільки в ім'я світового миру і скріплення незалежности даних країн.

Такій теорії перечить практика. Дійсність показала, що завдяки американським більйонам закріпилися в цілому ряді держав диктаторські режими, які спершу грали на ворожнечі Сходу й Заходу, тягнучи гроші від одних і других, а згодом звернулися виразно в сторону Москви й проти Вашинґтону. Політика Ахмеда Бен Белла в Альжирі, Абделя Ґамаля Нассера в Єгипті, Сукарна в Індонезії чи таких „незалежних від Москви" сателітних диктаторів, як польський Ґомулка чи югославський Тіто, які в усіх справах міжнародної політики завжди твердо підтримують СССР проти ЗДА — політика всіх отих і різних інших закордонних володарів ставить під найповажніший сумнів правильність і доцільність витрачання велетенських сум на такі країни і такі режими. Водночас завжди актуальним питанням є методика допомоги, її конкретні цілі і її шляхи, щоб американські гроші й товари дійсно доходили на адресу, а не пропадали „по дорозі" в кишенях посередницьких ланок і не опинялися на чорному ринку. І тому навіть зменшена сума цьогорічної допомоги закордонові породжує сумні думки.

Боже, нам єдність подай!

Світова Рада Церков, що репрезентує православних та протестантів, і Католицька Асоціяція для Християнської Єдности з осідком у Франції проголосили цей тиждень Тижнем Молитов за єдність християнських Церков. Мільйони католиків, православних і протестантів упродовж цього тижня будуть молитись у своїх церквах за те, про що так гарно сказано у нашій пісні: „Боже, нам єдність подай". З Англії повідомляють, що впродовж цього тижня там сподіваються „найбільшого від часу Реформації, тобто понад 400 років тому, виявлення релігійної співпраці". В Америці цей Тиждень має всебічну підтримку протестантсько - православної Крайової Ради Церков та Католицької Церкви. Українська Католицька Церква в ЗДА приєдналась до цього Тижня окремим посланням її Митрополита Кир Амврозія Сенишина, який закликає молитися за християнську єдність в нашому народі, базовану на „Божій правді, християнській справедливості та Христоподібній любові".

Проголошений Тиждень Молитов має окреме значення для нас, українців взагалі, а для українців в Америці зокрема. Ми часто потішаємо себе, що ми ані ліпші, ані гірші від усіх інших національних спільнот. І це в багатьох відношеннях відповідає правді. Але, якщо йдеться про церковні справи, то в нашій громаді таки забагато пристрастей, які можуть в кожній хвилині спалахнути. Розпалювання цих пристрастей в нашій громаді можна було з жалем і смутком спостерігати впродовж кількох останніх місяців саме під час третьої сесії Ватиканського Собору — в цілковитій протилежності до того духа толеранції й замирення, що характеризував її перебіг. Як же ми з цього погляду різнимося хоч би від наших американських громадян.

Тиждень молитви за церковну єдність дає нам добру нагоду призадуматись і помолитися за те, що так промовисто висловлено в нашій пісні - молитві: „Боже, вислухай благання! Нищить недоля наш край. В єдності — сила народу. Боже, нам єдність подай!"

Д-р Михайло Кушнір

ЦІНА ВІРИ

Коли б хтось розписав масову анкету серед еміґрантів на тему, які є їх почування у відношенні до батьківщини, міркую, що відповіді підкреслювали б головно три почування: тугу, смуток, жаль. Однак є дві туги. Перша сантиментальна або пасивна, занурена в минулому, прив'язана до спогадів, до місця народження і минулого щастя, до родини й дому, до землі і краєвиду, до середовища. Туга такого роду є насправді дуже могутнім почуванням.

Але є ще інша туга. Можна б назвати її тугою волі. Жаль, що не беремо участи в житті і його змінах. Що стоїмо осторонь праці і чинности. Що не маємо впливу на події. Цей жаль з особливою гострістю гризе серця еміґрантів.

Кожна річ, що походить з України, кожна дрібничка, випродукувана в Україні, викликує жалість, що життя пливе там без нас. Кожний визначний мистецький твір, кожне осягнення на полі науки, господарства, спорту і т. д. освідомлюють еміґрантів, що життя над Дніпром та Дністром пливе далі, що люди там творять, смуткують і тішаться не тільки минулим, але передусім тим, що дістається актуально. Україна живе і творить, хоч нам часто здається, що вона тільки страждає, чекає і день-у-день наслухує.

Устрій, о так, він має велетенський вплив на українське життя і творчість, але все ж таки не виключний. Закони життя стоять поза й понад усякими устроями. Чи то в капіталістичному, чи в комуністичному, демократичному чи тоталітарному, в поступовому чи відсталому устрої, в метрополіях чи в колоніях — усюди форми звичайного, щоденного людського життя, в кожному історичному моменті подібні, за винятком може тільки цілковитих резерватів дикости. Різниці між устроями можуть бути бігунові, але сьогодні, наприклад, пересічний американець легко договориться і порозуміється щодо підставових потреб і ідеалів життя з французом, еспанцем чи гіндусом. Навіть такі ідеали життя, як демократія та правопорядок, промощують собі шлях крізь гущу найжахливіших систем. А що ж допіру говорити про щоденний цивілізаційний клімат!

Отже в Україні відбуваються власне велетенські зміни, деколи спричинені устроєм, часто всупереч ньому. Хто б сьогодні не правив Україною, в кожному устрої мусів би в ній доконуватися спізнений розвиток села й хліборобського стану, мусів би народжуватися тяжкий промисл, в нових кордонах — Україна мусіла б стати одною з перших в Европі рудокопних потуг. Отже навіть під московською комуністичною окупацією постає нова Україна, яка колись, по стількох сторіччях, може врешті вирівняє крок з іншими народами Европи. Очевидно, що коли б не накинений Україні устрій, коли б не тяжке московське поневолення, її поступ був би швидший, але навіть комунізм не зможе відвернути історичні процеси.

Отже нам, еміґрантам, жаль, що не беремо участи в маршуванні народу, що не працюємо з ним при одному варстаті, що разом з ним не боремося, не смуткуємо й не тішимося. З еміґрації можна постійно на життя України щонайбільше впливати, але не можна його творити.

А втім, це зовсім не значить, що формування життя засновується на здійснюванні ідеалів панівного устрою в Україні. Якраз навпаки. Найбільше на еміґрації заздримо тим, що працюють і творять в Краю без залежности і не під диктат окупанта. А найбільше подобається нам, еміґрантам, праця сіячів підпільної Церкви, підпільних студентських організацій, з яких одна з таким запалом малювала на мурах київського університету свій символ, цифру „38": подобається нам праця зорганізованого визвольного руху, спорадичні вияви революційної постави молоді, повстання у Воркуті, зріст релігійности.

Така є, отже, згрубша та друга туга еміґрантів, туга за чином, за участю. Та перша, сантиментальна, є пасивна і може заспокоїтися спогадами та маренням, на ту, другу тугу за волею немає ради.

Але за нею стоїть вища сила: вірність. Вірність нашому ідеалові України. Можна насміхатися у фейлетонах з України мрій, марення і нереальности, але на тому власне засновується різниця між нами і неопозитивістами в Краю, що ми в наш ідеал України, великої, вільної, демократичної, традиційної, християнської і національної — віримо і не вважаємо його за міт. Ми відкидаємо історичний фаталізм, а особливо устроєвий. Безсильности не називаємо — реалізмом. Насильства не окреслюємо як засаду буття. Віримо, що доля народів у руках Бога, що не є вона іграшкою доктринерів чи вислідом т. зв. „історичних конечностей". Ми віримо також в людину і в засадниче добро її природи. Жадних змін не можемо визнати невідхильними. Єдиною зобов'язуючою нас ідеєю є справедливість, не діялектика.

Тому сильнішою від туги за Україною краєвиду і рідної хати є наша туга за вимріяною Україною, за ідеальною Україною, Україною справедливого завтра. Ми задивлені не в минуле, а в майбутнє. Погорджуємо тими, яких не стати на віру в правдивий поступ, у можливість змін. Зідхаємо не за мітом, а за можливістю будувати Україну згідно з українським взором і прагненнями. Та візія і та віра в нас сильніші навіть від безмірної туги за дійсністю. І наше тривання на чужині має своє джерело не в резиґнації, а у волі. Найпростіше було б заспокоїти сантиментальну тугу поворотом. Але йде про щось більше й важливіше, ніж насичення особистих почувань. Різниця між еміґрацією і тими угодовцями в Краю, які з опортуністичних мотивів пристали до компартії, засновується не тільки на різниці програм чи світогляду, але радше на силі віри: вони вже втратили віру в краще майбутнє України, а ми віримо. Але ціна віри значно більша від ціни резиґнації.

Самохарактеристика

Іноді на сторінках „Радянської України" чи інших періодиків у Києві містять „відкриті листи" з метою викликати неґативну реакцію в читачів. З такою метою опубліковано 6-го жовтня м. р. в „Молоді України" лист Миколи Колоса із славетних Крут біля Ніжена, де загинули в бою за УНР наші термопільці. Селянський син Микола Колос пише, що вже має досить „колгоспного обкрадання", що він хоче вчитись у вищій школі, але його прикували до колгоспної землі. Листа написав гостро, бо ... писав його не з самих Крут, — автора так і не знайшли.

Через два тижні після публікації того листа „Молодь України" повідомила, в числі з 23-го жовтня: „У редакцію надходять коверти з поміткою „Колосові". Юнаки й дівчата хочуть сказати хлопцеві слова осуду чи поради ... Різні листи" ...

У цьому числі та в числі з 25-го жовтня і в наступних „Молодь України" друкувала уривки з цих листів, очевидно, нападаючи на невитримані „в комуністичному дусі". Зчинилась нечувана в совєтській пресі „війна". Ми наведемо декілька цитат із листів, у яких молоді дописувачі із сіл і міст України пишуть правду про „досягнення" України „у вічному союзі з великим російським народом". Цитати з числа за 23-го жовтня 1964-го року: „Якби в колгоспах добре платили — ніхто б не працював на шахтах", — стверджує український юнак у листі — з Караґанди... Двадцятирічний В. Лебідь з Одещини називає публікацію листа Колоса абсурдом, але згоджується, що лист примушує задуматись, і його „теж примусив". „Декілька разів я перечитувала листа Колоса, — пише Надія з Полтавщини, — і прийшла до думки, що Микола має рацію". „Буває, що в колгоспі бухгальтер, зоотехнік, аґроном, механік — усі приїжджі, а односільчан спеціялістів немає" ... З листа студента Харківського університету: „Беруть деякі вчені мужі хабарі з студентів чи їх батьків". Цитати з „Молоді України" з 25-го жовтня 1964-го року: „За всіх не знаю, але щось є. Поїхали приміром, двоє у військове училище, а вступив один, бо у нього брат не то капітан, не то генерал" ... „А трудодні половинять у колгоспі? — Буває, як і скрізь". Ще вимовніша заява: „Хто як може, так і тікає з села, бо тут не платять по совісті". З листа комуніста: „Коли газета повідомляє про заяви випускників шкіл з проханням прийняти їх в артіль, про урочистий момент посвяти їх у хлібороби, демагог піднімає ґвалт: — Неправда!"

У гарячці полеміки проговорився у зв'язку із „справою Колоса" навіть кореспондент „Молоді України" М. Михайленко, ствердивши: „Буває так, що в селі батьки кажуть: „Моя дочка студентка", а вона насправді працює десь домробітницею чи прибиральницею, або за 30 карбованців на місяць носить цеглу. Але в село не верне".

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

ПРО ВІДНОШЕННЯ ДО „ЗУСТРІЧЕЙ"

Хочу привітати „Свободу" з надрукування інформації інж. Степана Куропася про те, як вели себе вільні українці в Шікаґо в розмовах з групою туристів з України („Свобода", 12 січня ц.р.). Ці з'ясування кидають також світло правди на подібні зустрічі в Ню Йорку та в інших містах ЗДА і Канади. В умовах алярмів про здогадне „радянофільство", „відступництво" і „зраду", що їх підняли деякі українські газети та політичні кола, мужній виступ інж. Куропася — це дуже потрібний кухоль холодної, але свіжої води на гарячі голови тих, які поспішно хочуть поділити українську громаду на „патріотів", — до яких звичайно зараховують тільки себе самих, — і „радянофілів", якими проголошують усіх, хто з ними не годиться.

Найважливіше у статті інж. Куропася те, що він ставить справу культурного обміну і зустрічей у правильну площину, коли з'ясовує, що тут йдеться, з одного боку, про ідейно-політичну боротьбу з ворогом, а з другого про розмови з туристами, серед яких є також українці, що турбуються українською справою не менше як не один діяч на еміґрації. Якщо йдеться про ідейно-політичну боротьбу з ворогом, то в ній ми можемо тільки виграти, бо правда за нами, а в ідейну силу комунізму сьогодні часто не вірять самі комуністи. Звичайно, я маю на думці публічні зустрічі, на очах всієї громади. Тільки люди з комплексом меншовартости можуть боятися таких дискусій. А наші розмови з чесними українцями з України можуть додати їм сили в їхній боротьбі.

Я хочу звернути Вашу увагу на ще один аспект цього питання. Культурний обмін між Совєтським Союзом і вільними народами ведеться і буде вестися незалежно від того, чи ми його хочемо, чи ні. Те, що нам зостається, це використати його для допомоги українському народові в його сучасному важкому становищі. А воно важке передусім тому, що російські шовіністи намагаються здійснити політику т. зв. злиття націй шляхом насильної русифікації, вивозів і колонізування українських земель чужинцями. Цю політику може Москва здійсняти найлегше в умовах ізоляції України від стороннього світу. Не забуваймо, що в умовах тотальної ізоляції України в 1930-их роках вона зорганізувала масовий штучний голод і винищування української інтелігенції. Важче такі злочини проводити тоді, коли Україна має хоч якийсь зв'язок із стороннім світом. Такий зв'язок важливий також з огляду на українські інтереси на Заході, де часто дивляться на Україну як на історичну частину Росії.

Вкінці я хочу сказати таке: Ворогові безперечно залежить на тому, щоб українські самостійницькі сили на еміґрації розсварити і таким чином послабити. Люди, які непродумано роблять на адресу інших українців закиди у національному відступництві, часто допомагають ворогові, дармащо вони можуть це робити в найкращій вірі. Тому з легкодушними обвинуваченнями треба боротися. Безперечно, треба пам'ятати про пляни ворога, але не можна забувати й того, що українці поза рідними землями порівняно добре зорієнтовані щодо справжньої дійсности в Україні, і тому не є загрожені небезпекою радянофільства. Це саме треба сказати про всі українські національно-політичні групи на еміґрації. Вони мають за собою довгу традицію боротьби за державну самостійність України, і з таких позицій їх ніякий культурний обмін чи зустрічі та розмови не зіштовхнуть.

Мирослав Прокоп

Ню Йорк, 12 січня 1965

ЗУСТРІЧАТИСЯ ЧИ НІ?

Зустрічатися чи ні,
Це одинаково мені
Літ утрачених не верне
І життя тим не приверне,
Що смертельна їм заплата
З рук прийшла катюги-брата.

Доносив же ж брат на брата?
Убивав син маму, тата?!
Раз до партії вписався
Й крови братньої нассався,
Хто б не був він, він усюди
„Братом" - комуністом буде.

Тож з такими говорити,
З ними „культобмін" ширити,
Значить, бути їм подібним
Та і врешті, може, й здібним
Жити так, як і вони,
Отже, „чесно", „без вини"!

Так чого ж було тікати?
Щоб „за морем" їх шукати?
В Рідним Краю було жити,
Цілуватись, водку пити
Й „щиру правду" розказати
Про чекістські каземати!

Там на рідній Україні
Будь людиною людині!
Там, як ще живий твій тато,
Зможе підшайти багато,
Що в одній із ними лаві
Ти послужиш рідній справі!

Запевни їм лиш свободу,
То не змусиш аж „за воду"
Їхати в чужу країну,
Щоб аж там про Україну
Із братами говорити
Й з ними „культобмін" ширити.

Василь Голос

Кліфтон, Н. Дж.

Альберт Швайцер скінчив 90 років

Лямбарнеи, Габон. — Д-р Альберт Швайцер, лавреат Нобеля, лікар, музика, філософ і філянтроп, скінчив 13-го січня ц. р. 90 років життя, втішаючись повним здоров'ям. Швайцер живе від 1913 року в середній Африці, в селі Лямбарнені серед джунґлії, в теперішній самостійній республіці Габоні, де він заснував і постійно сам веде шпиталь, колонію для прокажених і аптику. Уряд Габону спеціяльно вшанував Швайцера з його 90-тиліттям, проголосивши в його честь 3-денні святкування. До Лямбарнену прибув з Альзації, що тепер належить до Франції, посадник Кайзерсберґу, де народився Швайцер, Жорж Ферренбах. Швайцера прославляють одинаково французи, як німці, одні й другі зараховуючи його до себе. Тому, що Швайцер є великим звеличником Баха і його вважають за одного з найкращих виконавців творів Баха, передано через радіо спеціяльно з Кайзерсберґу музику Баха, грану на орґанах, — аж до названого вгорі африканського села. Швайцер був особливо зворушений, почувши раптом ту музику.

З української преси

УКРАЇНА В НОВОМУ РОЦІ

Вінніпезький тижневик „Український Голос" присвятив свою передову статтю в числі з 13-го січня ц. р. ситуації України й українського народу під гнітом московського комуністичного рижиму:

„ ... коли йдеться про стан так званих совєтських „республік", то тут фактично нічого не змінилося. Україна, в якій ми природно ближче зацікавлені, знаходиться далі в колоніяльному стані визиску помимо того, що називає себе суверенною. Вона хоч і має про людське око міністерство закордонних справ, але не має окремої закордонної політики. Її закордонне міністерство є лише підголоском закордонної політики центрального уряду в Москві...

Не можна також зрозуміти, чому Україна, що так часто називає себе „суверенною", не має дипломатичних зв'язків з іншими державами світу, хоч би бодай з головнішими з них, коли такі дипломатичні взаємини нав'язують новопосталі африканські держави, що не мають за собою ніяких державних традицій. Не можна також зрозуміти, чому Україна, як „суверенна" республіка, не може спромогтися на поштові значки й печатки в українській мові? Тяжко зрозуміти, чому в Україні видається стільки газет, журналів і книжок у російській мові ...

Ще одним вимовним доказом, що Україна не має ніяких суверенних прав, є повінь русифікації, що заливає Україну. Немає на світі іншої суверенної республіки, автохтонний нарід якої має свою власну мову, яка дозволяла б на те, щоб її народові накидував якийсь чужий нарід свою мову. А таке діється в Україні ...

Коли до цього додати застрашуючо малі тиражі українських книжок тоді, коли в кіосках, про що розповідають ті, що Україну відвідували, повно російських видань: коли російська книжка має в Україні упривілейоване місце, то створюється жахлива картина поневіряння української мови й культури ...

Тільки засліплені комуністичним дурманом можуть бачити в сучасній Україні здійснення національно - державного ідеалу української нації. Україна перебуває під гнітом московсько-комуністичного імперіялізму".

ПІСНЯ
(Пам'яті Г. Г. Верьовки)

В мого народу серце — пісня
одвічне, як земля, воно,
Міцне й дзвінке, неначе криця —
Хмільке й цілюще, як вино.
Воно то вогнищем горіло,
багряним полум'м образ.
То ранками воно ятріло —
І серце піснею боліло,
Гукаючи до волі нас.
Гуло, як вітер над степами,
Гуло на лихо ворогам!...
І міліонними устами
Понад руїнами-містами
Співало реквієм синам.
О, пісне рідного народу,
Наш гнів, утіха і печаль!
Від роду з нами і до роду
О, пісне рідного народу —
Вкраїни вічної скрижаль!
Тобі лунати над світами,
Понад віками у майбуть,
І нам, передану дідами,
Нащадки, вимріяні нами,
Нащадкам пісню віддадуть!

ОЛЕСЬ ДОРІЧЕНКО

Київ, листопад 1964

Іван Смолій

ПОЗ'ЇЗДОВІ РЕФЛЕКСІЇ

(2)

„Слово" це у висліді великий компроміс. Це товариство взаємної толеранції стилів, смаків, світоглядів, уподобань, у переконанні, що один одного не переконаємо, бо між нами віддалі віку, часу. Подолати речі, незалежні від людини, годі. Отак тільки розсваримося і роз'їдемося в незгоді.

Сидять, проте, поруч себе визрілі в роках творчого труду письменники, поети, критики, біля них молодші і ще молодші — всі по-своєму добрі і потрібні, якщо тільки є в них талант та почуття міри. Бо трапляється, що є одне, а нема другого, або, що гірше, нема ні одного, ні другого.

*

Говорити про якийсь впорядкований з'їзд письменників дуже важко. Пішли кудись, загуляли, спізнилися. Або по бічних кімнатах в обміні адресами, дедикаціями. Потягнуть на залю нарад аж тоді, коли за викладовим пультом з'явиться великий маг, що визначає вартість творчих сполук. Тоді кожний підбіжить, присяде сумирно, затихне. Може й мене згадає. Куди визначить?

Газетні олімпійці, публіковані часом і двічі на тиждень, по-олімпійськи зрівноважені. Для них бачити своє ім'я друковане все одно, що американському президентові. Але критика інше діло.

Біля них ті, що „тягнуть свою тачку до фантастичної мети" з стоїчною рівновагою і самовідреченням, у забутті. Вони здивувались би, коли б хтось підніс їм цілюще питво признання.

Тут і ті, маловідомі, невідомі, невідкриті, непубліковані, промовчані, що рештками сил зберігають віру в себе. Одне словечко поради, признання, одна згадка — і вони вирівнялись би. „Якби ти знав, ах, скільки важить слово!..."

Тож хоч скільки було балачки про нехіть до критики в цьому зборі — всі ждуть її. Під умовою, що буде щира, об'єктивна, повна. І, самозрозуміло, найперше похвальна. Решту ж можна прослухати одним вухом.

Критика — невід'ємна частина кожного літературного процесу. Без критики цей процес завмирає, вироджується. Українська літературна критика за кордоном спадає на плечі трьох-чотирьох людей. Зайняті на всі руки редаґуванням, перекладами, власною творчою працею, вони не всилі слідкувати за всім. Так не один надійний талант, не дочекавшись жадної критики, як той актор без одного оплеску, сходить з літературної сцени, щоб уже більше туди не ступити ногою. Так непоінформований критикою читач стає жертвою обману — пишно виданих, у твердій оправі, з золотими відтисками книжок, яких вся вартість у цих коштовних палітурках.

Беруться за критичне перо самі поети чи письменники, хоч, на жаль, дуже рідко й несистематично, як Вадим Лесич, Л. Коваленко, В. Чапленко, Г. Журба, Д. Гуменна, Ф. Мелешко і ін. Можна назвати чимало імен з різних наших збірників чи періодиків, які виявили у своїх статтях непересічну здібність аналізувати, узагальнювати, виявили добре відчуття стилю. Бракує одного — почуття обов'язку, отого каменярського обов'язку, завдяки якому наша культура бездержавної нації двигалася вперед. Людей типу Б. Грінченка, І. Франка, М. Зерова, які працювали й творили за всяких умов.

Довгу павзу в критичній творчості проф. Ю. Шевельова відчувається дуже болюче. І коли на з'їзді підходить він до пульту, на мить здається, ніби це черговий з'їзд МУР'у. Ніби нічого не змінилося. Та сама постать висока, з коротко стриженим волоссям, ті самі скельця закривають допитливий, легкоіронічний погляд очей. Та сама нахиленість уперед і жест руки, мов попередження дотепної фрази, каламбуру, який із-за своєї витончености часом і не дійде до свідомости слухачів.

Доповідач говоритиме на тему „Традиція і новаторство". На цю саму тему будуть ще доповіді Ю. Лавріненка, Уласа Самчука, Василя Барки і Богдана Рубчака. Тема актуальна, широка. Але у виконанні професора університету Юрія Шевельова набирає вона форми чергової лекції з курсу української літератури. Заля перетворилася раптом в університетську авдиторію. Проводиться порівняння двох творів на тему прощання з дівчиною. Автори: романтик першої половини 19 ст. Лев Боровиковський і модерніст другої половини 20 ст. Юрій Тарновський.

Аналіза. Анатомічна секція. Опадають під критичним скальпелем всякі чепурні оздоби, брязкальця, всякі поетичні лаштунки, покладені то простенько, щиро, то з модерністичною рафінованістю, а як же подібні кінець-кінцем одна до одної всі оті місячеськи, зорі, могили, ворони, всі оті піски пустинь, фраґменти піднятої руки, що посилає прощання. Настрій той самий, образи ті самі, тільки ускладнені... Око, що заглядало крізь мікроскоп у клітини, що споглядало земну кулю з темних глибин простору, бачить уже речі в іншому пляні. Обидва ж автори по-своєму в своєму часі однаково добрі.

Доповідь Уласа Самчука — це на ділі сповідь письменника, який поступово усвідомлює свої власні творчі шляхи. В молодості і пізніше не дуже їх аналізував, піддаючись стихійному творенню, з року в рік, від теми до теми, від повісти до повісти. А життя підсуває щораз нові теми, і ніколи теоретизувати.

Сьогоднішній виступ один з багатьох публічних виступів письменника, підготований, продуманий, ефектовний, виконаний з відчуттям. Сповідь письменника, що вірить у вроджений талант і в його вдосконалення. Нехай уже критики розбираються в тому. Стилі ж усі добрі! А все така кожна доба має свій стиль, шукання стилю — основне завдання.

За пультом уже Юрій Дивнич-Лавріненко. Дрібна постать з зачіскою набік, повна експресії, нервового багатства, темпераменту, який проявляється і зараз у цій репліці в сторону попереднього доповідача. Темпераменту і гостроти пера, що ними позначені всі писання Ю. Лавріненка. Їх багато, але сьогодні це ім'я асоціюється несхибно з терміном Розстріляне Відродження, періодом, що його Ю. Лавріненко ґрунтовно дослідив, заналізував. Якщо додати до його праці капітальну студію І. Кошелівця „Сучасна література в УРСР", де поставлено вже цю добу в відповідну історичну перспективу, підведено точніші балянси наших утрат і уточнено деякі терміни — тоді можна сказати, що піонерська праця опису цієї доби закінчена.

Сьогодні, хоч і хотілось би в пошукуванні стилю говорити про сучасне, Юрій Лавріненко сходить на старі, знайомі стежки. Йому це можна. Він вивів у люди відважно захищаючи, нюйоркську групу молодих поетів, у складі доповідачів, передовий член цієї групи, Богдан Рубчак, нехай уже сам боронить свої позиції.

Можна поговорити на улюблену тему про українське барокко, шукати його слідів, проблесоків відродження в графіці Нарбута, в творах М. Бажана, відмітити любовно його фраґмент в оформленні „Арки" Я. Гніздовського.

Але чи співзвучне барокко нашої доби? Справді, чимало в нашій добі споріднення — ускладненість образу, тема смерти, замилування до гіпербол, парадоксу, чудернацтво, оригінальність, переповнення формальними елементами — всі оті прикмети, що їх вичисляє Дм. Чижевський, визначаючи дефініцію барокко, слідні і в модерній поезії. А такий вислів як: „Любов до натуралізму, до зображення природи також і в її низьких елементах, до конкретного, за яким барокко завжди бачило духовне, божественне, ідеальне" — нагадує чимало свободу, з якою сучасні модерністи пишуть про все, що людське.

УСЯ ЦЬОГОРІЧНА КОЛЯДА НА ХАРИТАТИВНУ АКЦІЮ ЗУАДК!

Пожертви висилати: UNITED UKRAINIAN AMERICAN RELIEF COMMITTEE 5020 OLD YORK ROAD PHILADELPHIA, Pa. 19141

МИКОЛА ЛІВИЦЬКИЙ
Голова Виконавчого Органу
Української Національної Ради.

ПЕРСПЕКТИВИ УКРАЇНСЬКОЇ ВИЗВОЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ

(Зміст доповіді, виголошуваної в різних осередках Америки і Канади восени 1964 р.)

(1)

За останній час у світі і в Совєтському Союзі сталося багато змін. І хоч наші основні завдання — завдання допомагати українському народові в його боротьбі за визволення — залишаються тими самими, проте треба орієнтуватися в змінених світових і внутрішньосовєтських політичних обставинах, щоб у залежності від них могти далі планувати нашу визвольну акцію. В цій доповіді будуть порушені три головні теми, які повинні цікавити всіх тих, хто займається українською визвольною політикою, а саме: а. Міжнародна ситуація на відтинку взаємовідносин поміж Заходом і Сходом; б. Розвиток подій і стану речей в Україні і в цілому Совєтському Союзі; в. Як мають діяти українці, які перебувають у вільному світі, зокрема екзильні українці і зокрема ті політичні сили, які гуртуються довкола Державного Центру Української Народної Республіки в екзилі — в залежності від зміненої ситуації і на міжнародному форумі, і в Совєтському Союзі.

Міжнародна ситуація.

Розглядаючи перше питання, треба ствердити, що від багатьох уже років взаємовідносини поміж Заходом і Сходом стоять під знаком т. зв. політики мирної коекзистенції (мирного співіснування). Ця політика особливо поглибилася від часу підписання в Москві пакту про часткове припинення випробувань нуклеарної зброї, що сталося понад рік тому.

Що таке оця політика мирної коекзистенції збоку Заходу в стосунку до Совєтського Союзу? На мій погляд, несолідно пояснювати цю політику, як капітуляцію Заходу перед Совєтським Союзом, як своєрідне совєтофільство чи русофільство. Такого погляду, щонайменше, не можна узагальнювати. Бо є дуже поважні політичні кола в ЗДА і в інших державах західнього світу, які добре розуміють дальшу небезпеку для Заходу від совєтсько-російського імперіялізму. Але Захід не хоче війни, вважаючи, що при сучасному розвитку воєнної техніки війна означала б катастрофу для всього людства. І тому Захід шукає інших способів протидіяння постійній комуністичній загрозі. Отже, деякі політичні кола Заходу, насамперед в Америці, сподіваються, що шляхом політики коекзистенції — в розумінні політичного, економічного і культурного зближення з Совєтським Союзом — можна з бігом часу досягти лібералізації (злагіднення) або навіть і цілковитої зміни режиму в совєтській імперії.

Дехто з західніх політиків уважає, що стосування політики мирної коекзистенції вже дає свої бажані наслідки, вказуючи на опозиційні тенденції, що їх в останньому часі можна помітити в таких т. зв. сателітних державах, як Румунія, Болгарія, Угорщина тощо. На мою думку, такі погляди хибні. Усвідомім собі насамперед, що в Совєтському Союзі немає лібералізації режиму, спричиненої новим наставленням комуністичного проводу в Москві. Там є тільки послаблення режиму, що й уможливлює виникання опозиційних течій у підкорених сателітних країнах. Проте, не політика коекзистенції Заходу викликає послаблення режиму в Совєтському Союзі, а зовсім навпаки: саме послаблення режиму штовхає Москву на шукання „мирного співіснування" із західнім світом, на пропагування навіть цього співіснування, щоб під його захистом здобути оте ще Леніним захвалюване „передишку", під час якої Совєтський Союз мав би переборюти численні внутрішні труднощі, які безумовно вже від довшого часу існують всередині совєтської імперії.

Таким чином, Захід від політики коекзистенції сподівається осягнути дальше послаблення режиму в Совєтському Союзі, Москва ж навпаки, його зміцнення. Хто має рацію? Немає чого бавитися наперед у пророцтва. Однак є багато даних за те, щоб уважати, що Захід, вступивши на шлях політики мирної коекзистенції, грається з вогнем.

Якщо припустити, що політика коекзистенції може причинитися до зміцнення режиму в Совєтському Союзі, то чіби ясним буде висновок, що така політика є шкідливою, навіть згубною, для українців і для інших поневолених народів. Таке наставлення було довший час єдиним серед деяких українських політичних діячів. Одначе, від деякого часу погляди на цю справу ніби міняються серед деяких українських політичних груп чи окремих політичних діячів. Чуються голоси, що нам немає чого виступати проти стосування Заходом політики коекзистенції. Поперше тому, що ця політика, незалежно від нашої волі, буде далі продовжуватися. Мовляв, Захід так уже міцно вступив на шлях цієї політики, що ми не в стані його від неї відвернути. Подруге тому, що в нинішніх обставинах не може бути ані війни поміж демократичним Заходом і тоталітарним Сходом, ані революції всередині країн т. зв. комуністичного блоку, включно з Совєтським Союзом. Отже, лише ця, мовляв, політика коекзистенції може принести позитивні наслідки, і то як для Заходу (він зможе впливати в керунку лібералізації режиму в совєтській імперії), так і для нас (бо шляхом зближення Совєтського Союзу до Заходу буде, мовляв, уможливлені полегшення для України і для інших поневолених народів, а це в свою чергу допровадить до часткового або навіть з часом і до повного визволення). А тому не треба політиці коекзистенції протиставитися, треба, навпаки, до неї достосовуватися.

Таким чином, для нас, українців, виникає ніби нове, актуальне питання: чи ми маємо бути за чи проти політики мирної коекзистенції? І то як з погляду інтересів Заходу (а це не може бути для нас байдужим, бож ми все таки вважаємо себе союзниками вільного, демократичного світу), так і з погляду інтересів України.

МИКОЛА КРИЧЕВСЬКИЙ

(З НАГОДИ ВИСТАВКИ В НЮ ЙОРКУ)

Микола Кричевський у своїй робітні

Дехто переплутує інколи Кричевських, і в цьому немає нічого дивного, бо рідко трапляються родини, що їх кілька членів зайняли в історії мистецтва видатні місця.

Микола Кричевський, його посмертна виставка акварель відбулась оце у Філядельфії і 24 січня відкривається в Літературно-Мистецькому Клюбі в Ню Йорку, мав звичку підписувати свої твори тільки прізвищем, не ставлячи перед ним ані повного імени, ані ініціялу. А в тім, може це й зайва річ, бо твори Миколи Кричевського такі характеристичні, що не потребують підпису.

Винятково високу культуру, що відзначає творчість Миколи Кричевського, пояснюють передусім творчою родинною атмосферою, в якій він народився і виріс. Його батько — Василь Григорович (1872 - 1952) — архітект, маляр, графік, театральний декоратор, професор Київського Художнього Інституту, творець українського національного стилю в архітектурі й декоративному малярстві, потім в історії новітнього українського малярства. Молодший брат Василя — Федір Григорович (1879 - 1947) так само наділений титулом „заслуженого діяча мистецтва УССР", так само професор Київського і Харківського Художніх Інститутів, так само — хоч і вихованець мистецьких шкіл у Москві і Петербурзі — черпав тематику з українського народнього побуту, ілюстрував Шевченкові поеми, використовував традиційні риси українського народнього мистецтва у застосуванні до творених ним модерних форм декорації.

Микола, син Василя Григоровича, хоч народився у Харкові (1898) й освіту отримав у Києві, від 1919 року жив поза Україною, у Празі, де закінчив школу декоративного мистецтва. Вперше відвідав Париж у 1927 році, але від 1929 року столиця Франції стає його другою батьківщиною. Вона поклала найсильнішу печать на всій його творчості.

Численні рецензенти і критики одностайно погоджуються, що найбільший вплив на творчість Миколи Кричевського мали імпресіоністи Ван Гог, Равль Дюфі, Моне, Ренуар. Водночас — Миколу Кричевського глибоко полонила і очарувє романтична атмосфера Сени, Нормандії, Французької Рів'єри, Венеції. Мости над ріками, бульвари, лягуни, сільські будинки і в над водою, ніжні світла й тіні, спокій, чистота й прозорість. Миколу Кричевського називали поетом у малярстві, — ніжним поетом ніжних кольорів. Він малював різною технікою, але недосяжної майстерности осягнув в акварелі, яка найбільше підходила його делікатній розмріяній вдачі та замилуванню до всього ясного, сонячного, простірного.

Цим своїм нахилом і цій своїй творчій манері він залишався вірним незалежно від середовища і тематики. Він багато подорожував і скрізь творив. Але і над Сеною в Парижі, і над Тихим океаном у Сан Франсіско, в Маямі й Венеції, в Італії, над Каналом ля Манш чи серед хмародерів Ню Йорку він — від Вашингтону — він скрізь був собою. І ту саму легкість, ясність і прозорість стосував у своїх краєвидах, у квітах, портретах і композиціях. Це був дійсно маляр краси й поезії, але не тієї бурхливої, хвилюючої, драматичної, а тихої, повної спокою й тиші. Микола Кричевський помер передчасно й несподівано три роки тому, залишивши пребагату мистецьку спадщину.

Після смерти Миколи Кричевського — з мистецької його родини залишились ще в живих його молодший брат, Василь, народжений у Харкові в 1901 році, вихованець Київського Художнього Ін-ту, що продовжував свої мистецькі студії з одночасними виставками образів — у Празі, Мангаймі, Мюнхені й Регенсбурзі. Маляркою є також донька Василя, Катерина, народжена 1926 року, яка разом з батьком живе тепер у Каліфорнії. Недавно вони мали свою спільну виставку картин у Шикаго. На малярській творчості Катерини Кричевської особливо помітний вплив її дядька Миколи.

Теперішню виставку запланував ще покійний Сергій Литвиненко, який, відвідавши у Вашингтоні сестру покійного мистця, пані Марію Кобі, був очарований її збіркою акварель Миколи Кричевського. Друга, мабуть, найбільш суцільна збірка образів Миколи Кричевського є власністю ред. Миколи Колянківського в Торонті. 114 малярських творів Миколи Кричевського, що були на виставці у Філядельфії і вже переведені до Ню Йорку, дадуть прегарне уявлення про мистецьке обличчя цього винятково культурного творця. Є там мотиви з Парижу, Ніцци, Марселю, Відня, Льозани, Венеції, Ню Мехіко й — Україні. Образи „На Україні", „Спогади з України", „Україна" свідчать про безперервний духовий зв'язок Миколи Кричевського, десятками років відірваного від України, типового західнього европейця, захоп-

Відзначення Листопадового Чину та 50-ліття Легіону УСС в Амстердамі, Н. Й.

Заходом Відділу УККА був створений Ювілейний Комітет для відзначення згаданих історичних подій. 1го листопада 1964 р. голова Ювілейного Комітету Вчс. о. Лев Ліщинський відслужив Божественну Літургію в намірені українського народу і виголосив проповідь про ці світлі історичні моменти. Після Вечірні відправлено Панахиду в пам'ять Митрополита Кир Андрея Шептицького, Президента Зах. Укр. Нар. Республіки Євгена Петрушевича та всіх тих, що пожертвували життям на шляху до Волі й Незалежности українського народу. Відбулись Шириші Сходини місцевого Відділу ОБВУА та з запрошених гостей, на яких о. парох Л. Ліщинський, б. УСС, що виконував ролю зв'язкового у Львові між гол. військовим командуванням та поодинокими бойовими частинами, змалював в хронологічним порядку перебігу вуличних боїв у місті.

29 листопада 1964 р. відбулись Святочні Сходини, присвячені Листопадовому Чину і 50-літтю УСС. Свято розпочато американським гимном, що відограла пластунка Леся Пащак. Вступне слово виголосив голова Ювілейного Комітету. Привітав приявних зокрема головного доповідача д-ра Юліяна Рабія, кол. старшину УСС та підчеркнув непроминаюче значіння цих історичних дій і їх вплив на формовання політ. життя українського народу. Д-р Рабій представив політичний стан українського народу перед вибухом 1-ої Світової війни, а опісля змістовно розказав про зорганізовання ЛегіонуУСС і їхні бої з москалями та їх ролю в Листопадовому Чині.

Після доповіді пластунка Л. Пащак відограла на фортепіяні в'язанку стрілецьких пісень. Діти парохіяльної школи і Пласт відіграли сценічну картину „Легенда Червоної Калини", що її уложив і підготовив М. Юрчук, учитель парох. школи. Картина залишила сильне враження і викликала захоплення приявних.

Свято закінчено відспіванням національного гимну.

Щира подяка належиться всім виконавцям програми та всім, що допомагали влаштувати це свято.

Д. О.

Листопадові Святкування в Коговз, Н. Й.

Українська громада в Когоуз, Н. Й. велично вшанувала потрійний ювілей цьогорічних Листопадових Святкувань 1-го і 8-го листопада м. року.

1-го листопада відслужено співану Службу Божу в церкві св. Петра й Павла в намірені українського народу. В проповіді о. парох Н. Вояковський сказав, що ці історичні Листопадові Дні є для нас і великою радістю і щастям, але також глибоким смутком і болем. Та хоч історія нашого народу писана кров'ю і слізьми, — вона також повна лицарських подвигів. Дальше в проповіді вказав на могутню постать Митрополита Шептицького, який перед 50 літами благословив наших лицарів УСС-ів, що йшли на поле слави, щоби добути волю Рідній Землі, а вже двадцять літ сьогодні, як наш Владика осиротив свою паству...

По полудні була відслужена панахида за поляглих за волю України. Потім о. парох виголосив відповідну проповідь про Листопадовий Чин.

У неділю 8 листопада була відслужена Співана Служба Божа в нашій церкві, в намірені прослави Слуги Божого Андрея Шептицького. Отець парох виголосив проповідь, змальовуючи велитня духа Митрополита Андрея. По полудні відбулася академія для вшанування 50-ліття вимаршу УСС-ів на поле слави, 46 ліття Листопадового Чину і 20 ліття смерти Митрополита Шептицького. Академія була в залі Українсько-Американського Горожанського Клюбу.

Сцену оформив М. Крушельницький. Виступали учні Української парохіяльної школи під проводом СС. Василіянок з піснями й деклямаціями, учениця 8 кл. Мазурик Д. виголосила вступне слово. Виступав мішаний хор під проводом Яр. Біласа, пластовий гурток декляматорів „Соловейки". Отець Н. Вояковський, кол. УСС і старшина УГА, виголосив святкову промову. Хор заспівав М. Гайворонського „В'язанку Стрілецьких пісень", поему Б. Лепкого „У храмі св. Юра" продеклямувала студ. коледжу Оксана Галькевич. Псалому Бортнянського „Коль Славен", учениці з Трой, Дарія й Галя Наболотні, продеклямували Я. Курдидика „Поважне Фото". Програму Академії закінчив мішаний хор бравурним „Слава Героям" Сметани.

Академія закінчилась гимном „Ще не вмерла Україна."

є. с.

Щоденна робота міліціонера

У Симферополі працює міліціонер В. Білолипецький. Про його „щоденну роботу" розповідає „Радянська Україна" з 10 січня: „Інтуїція підвела старшого сержанта. В даху кіоска пробито дірку, крізь яку двоє грабіжників вдерлися всередину і вже почали там хазяйнувати. Спійманi на гарячому виявилися злодіюгами зі стажем"... Або: „Тиша, місто ще спить. Раптом дві постаті з вузлами на плечах. Ну що ж тут такого? Хай собі ідуть. Але Білолипецький таки зупинив перехожих. У одного з них виявив цілу колекцію ключів. Спритні злодії відвідали за ніч кілька мешкань і оце поверталися з останнього „полювання". Або таке: Двоє людей, які крутилися біля п'яного, запротестували, коли міліціонер пробував забрати його до „витверезника" (в кожному місті УССР така установа для п'яних). Вони виявилися не його друзями, як запевняли, а злодіями, які хотіли „обдерти" п'яницю.

(Кінець статті про Кричевського:) леного особливо французькою культурою і французькими мистецькими середовищем та манерою французьких імпресіоністів і поімпресіоністів, проте завжди — українського мистця, українського творця.

І. Кедрин

Що писала „Свобода" 50 років тому

14 січня 1915 року

„ПРИЗНАННЯ ДЛЯ УКРАЇНСЬКИХ СТРІЛЬЦІВ"

„В рапорті з дня 2 грудня 1914 р. висловилася військова команда похвально про діяльність Січових Стрільців. Між іншим сказано там: Український полк виказав в розвідчій службі визначну діяльність і особливі успіхи. За се висловлює дивізійна команда в імені найвищої спрови похвальне признання провідникові полку, капітанові Петрові Кватирникові; його помічникові оберляйтенантові Грицькові Коссакові і всім офіцирам та Січовим Стрільцям, — Фляйшман, генерал".

„ОТВОРЕННЯ РУСОФІЛЬСЬКИХ ТОВАРИСТВ В ГАЛИЧИНІ"

„Майже рівночасно зі замкненням всіх українських товариств у Галичині, дозволила воєнна адміністрація отворити русофільські товариства, завішені в початках війни австрійським правительством. Насамперед отворено „Общество імени Михаила Качковского" в присутності членів Виділу сего „общества": о. Давидовича, о. Красіцкого, Ф. І. Свистуна, З. П. Пилиповского і д-р В Лагоди. З черги створено друге товариство, а то „Общество русских дах Жизнь" в присутності дам: Авдиковичевої, Лабенської, Раставецької і Малєцової. Отворено також політичне товариство „Русская Рада" в присутності Малєца і Свистуна".

„ВАЖНА ПРИГАДКА"

„Тому, що попит за білетами на концерт Адама Дідура є незвичайно великий і то головно розхоплюють сі білети чужинці, то звертаємо увагу наших людей, щоби якнайскорше замовляли білети на сей концерт. Час короткий, бо концерт відбудеться вже на наш Йордан 19 січня, треба отже сейчас післати гроші на білети. Шкода опустити нагоди, бо се небувалий в нас концерт, а ще й гарна ціль, а то: помогти нещасним вдовам і сиротам по погиблих в бою жовнірах. Програму і всі прочі інформації знайдуть наші читачі на іншім місці в нинішнім числі „Свободи".

ЗВЕРНЕННЯ РЕДАКЦІЇ „ВЕСЕЛКИ"

ДО ВШАН. ТВОРЦІВ УКРАЇНСЬКОГО СЛОВА НА ЕМІГРАЦІЇ

У січні 1965 р. збувається 75-ліття від появи у Львові журналу для дітей „Дзвінок", а наш сучасний дитячий журнал „Веселка" завершив 10-ий рік свого існування.

Ці два факти — це й особлива нагода звернутися до Вас з гарячим закликом включитись і своєю творчістю в розвиток нашої літератури для дітей і молоді та стати співробітниками „Веселки", а якщо Ви в ній уже співпрацюєте — цю співпрацю видатно посилити.

Наша дитяча література в цю добу є не що інше, як священний бій за християнську і національну українську сутність душі теперішнього і майбутніх наших поколінь, у протиставленні до наскрізь матеріялістичної підсовєтської дитячої літератури, що є знаряддям русифікації.

Наші великі письменники минулого — Франко, Леся Українка, Коцюбинський і багато інших дали в „Дзвінку" низку творів для дітей, що й становлять золотий фонд нашої дитячої літератури. Піти за їх прикладом — і честь, і великий обов'язок.

Бажаємо поінформувати Вас про вимоги, що їх ставить перед Редакцією та Співробітниками „Веселки" дійсність у царині української мови та літературної творчости для молодого покоління на еміграції.

Як відомо, знання рідної мови серед молоді, за невеликими винятками, незадовільне і викликає тривогу. Юні читачі не розуміють багатьох українських слів, і вслід за цим батьки та вчителі часто звертаються до редакцій з домаганням публікувати твори під оглядом мови якнайпростіші й якнайзрозуміліші дітям. Ми рішуче проти того, щоб обіднювати мову „Веселки" і пристосовувати її до слабого знання рідної мови у дітей. Така практика довела б до повного занепаду мови й літератури, бо авторам нарешті не вистачило б слів для вислову найпростіших думок, а читачі ніколи не опанували б рідної мови навіть у найскромнішому розмірі. Ми обираємо „золоту середину" і пропонуємо нашим Шановним Співробітникам писати так, щоб з одного боку занадто не обіднювати мови, не зводити її до примітивного стану, а з другого — уникати рідше вживаних слів, фраз і особливостей стилю, з якими не тільки юні читачі, але часто й батьки мають поважні труднощі.

Наше становище таке: факт, що теперішні діти на еміграції не розуміють багатьох слів рідної мови, не повинен в основному впливати на спрощення літературної мови, навпаки — діти повинні при допомозі читання пізнавати й засвоювати з літературних текстів ті слова, яких вони не знають, і цим збагачувати свою мову. Ніщо інше не врятує живу мову серед нашої еміграції, як не зробить цього друковане слово. Отже, автор, не послаблюючи своєї уваги до вимог стилю, краси й поетичности мови, повинен по змозі добирати такі слова, які будуть юним читачам найбільш приступні і зрозумілі. Те саме стосується до способу вислову думок, мовних зворотів. Наш принцип: не література повинна знижуватися до рівня мовлян-читачів, а читачі повинні підтягатися до мовного рівня літератури — в межах можливого.

Щодо тематики і жанрів не бачимо потреби вносити будь-які істотні зміни, хоч, на нашу думку, на актуальності втрачають сюжети, базовані на дитячому побуті на Батьківщині в довоєнну добу. Зате Шановним Авторам слід звернути особливу увагу на історичну тематику, зокрема з доби Визвольних Змагань 1917-1921 рр. та на підсовєтську дійсність від часу окупації України большевиками понині. Треба також змальовувати теперішній побут українських дітей на еміграції.

Відчувається недостача тем з ділянки літературної казки, „витриманої" фантастики і „наукової фікції". Теперішні читачі сприймають радніше прозу, ніж вірші, але віршової форми (особливо в дитячій ліриці) не рекомендуємо залишати набоці — йдеться лише про просто написані, зрозумілі, але не позбавлені літературно-поетичних прикмет поезії, проти яких нема застережень. Зрештою, це основний матеріял для рецитацій. Побажана т. зв. ритмічна проза, бо вона додає мові більше легкости, музичности.

Відчувається постійний брак творів для дитячого театру, легких комедій, драматизованих казок, інсценізацій тощо.

Щодо розміру творів, то „Веселка" має труднощі з використанням більших оповідань-повістей (з продовженням у кількох числах). Це робимо лише у винятковиx випадках. Тому просимо радше коротких матеріялів, найбільше на 3-4 сторінки машинопису з однорядковим відступом, якщо це проза).

Вимоги редакції „Веселки" до мовно-літературного оформлення були завжди високі.

Діти повинні діставати по змозі найкращу літературну продукцію під кожним оглядом, в цілому і в деталях. Тому щиро просимо уникати будь-яких неясних образів, мало зрозумілих фраз, ритмічних перебоїв (це у віршах) та придержуватися нормативних наголосів. Формальні недопрацювання ускладнюють редакційну роботу і не раз стають приводом до різних зайвих непорозумінь. Редакція відноситься з найбільшою льояльністю до індивідуальних творчих особливостей авторів, але застерігає за собою право (здебільшого за порозумінням з авторами) змін там, де уважає це за необхідне. Тому просимо не присилати недопрацьованих творів так під оглядом форми, як і змісту чи провідної ідеї.

При своїй творчості дітям просимо мати теж на увазі не тільки потребу часу, а творити з аспектом на літературно-мистецьку вартість, щоб наші твори для дітей могли, услід за „Марусею" і „Сестричкою Меласею" Марка Вовчка, появлятися в перекладах чужими мовами і в цей спосіб і дітям інших народів змальовувати наш український світ.

Сучасна дитяча література —пребагата ділянка в усіх народів світу і потужний засіб формування думок та світогляду молодих поколінь. Пора і нам у цій ділянці сказати світові своє нове слово.

„Веселка" не завжди має можливість використати надіслані твори. Просимо Шановних Співробітників бути вибачливими. Плянування чисел залежне від пір року, святкових і шкільних сезонів, припадкових роковин та ін. умовин, вимагає часом пересунути той чи інший матеріял на дальші місяці. Не раз буває, що матеріяли прибувають запізно або два матеріяли написані на ту саму тему — отож доводиться один з них відкласти на пізніше. Сезонові матеріяли просимо надсилати нам принаймні на три місяці наперед, щоб можна було впору їх оцінити (члени редакції „Веселки" живуть у трьох різних місцевостях), приготувати до друку та евентуально зілюструвати. Було б побажане, щоб матеріяли надходили бодай у двох машинописних копіях.

Врешті просимо бути вибачливими, якщо б у роботі редакції щось не відповідало Вашим поглядам. Праця редакцій в теперішніх обставинах тяжка, повна невигод і перешкод, нема такої підтримки збоку громадянства, якої треба б сподіватися в нормальних часах. Редакція не має секретаріяту, і часами бувають затримки в листуванні з авторами. Радо приймемо до уваги всі дружні зауваги, а за поради будемо щиро вдячні.

Надіємося, що наше звернення зустрінеться з Вашою сердечною увагою і увінчається творчим виявом для цього найбільшого скарбу нації, яким є її молоде покоління. Це покоління, якому великий Франко дав свої численні чудові твори і якими кличе він українських письменників іти його цінними слідами!

Бажаємо найкращих творчих успіхів, з привітом і пошаною до Вас

за Редакцію „Веселки":

Володимир Барагура
Роман Завадович
Богдан Гошовський

Ню Йорк-Шикаґо-Торонто
січень, 1965.

„Жива газета" в Нюарку, Н. Дж.

22 листопада відбулася в залі Чорноморської Січі „Жива Газета", влаштована місцевим Товариством „Вамопоміч".

З доповідями у Живій Газеті виступали: інж. Роман Білинський на тему „Національне і релігійне збереження нашої молоді" і ред. Роман Ільницький на тему „Проблема укр. народн. культурного центру в Нюарку".

Цю імпрезу, в якій взяло участь 150 осіб, відкрив і нею проводив орг. референт „Самопомочі", а її мистецьку частину вела реф. Сусп. Опіки п. Стефанія Букшована. В цій частині виступали, між доповідями знані мистці: П. Зеня Бундзяк — сольоспів, п. Марта Цибик — фортепіян і п. Юрій Вожаківський — скрипка. П. М, Цибик, крім подвійного соля на початку імпрези, акомпаніювала п. З. Бундзяк у її двох піснях і п. Ю. Вожаківському у його двох скрипкових солях.

Відкриваючи імпрезу, організаційний референт пригадав приявним працю і цілі „Самопомочі" в такім порядкові: 1) Поміч найбільш потребуючим: дітям-сиротам, молоді, немічним, старцям інвалідам і т. п. 2) Спонзорування кредитової кооперативи — що в Нюарку начислює около 700 членів. 3) Спонзорування курсів Українознавства, для яких не всі родичі мають належне зрозуміння. 4) Комплетування, для загального ужитку, бібліотеки. 5) Плянування організування літер.-мистецького клюбу в Нюарку. Вкінці закликав українське громадянство до піддержки і допомоги „Самопомочі", в її культ-освітній, допомоговій та загально громадській діяльності більшою жертвенністю, збільшенням рядів її членства та користуванням з услуг її кредитівки.

Першим доповідав ред. Р. Ільницький. Він розповів про важливіші події світу — від перевороту у Кремлі — через совєтсько - китайський спір, совєтсько-сателітські труднощі — до совєтсько-компартійних (вільного світу) непрestablished; Україна здобуває більший голос у Кремлі. В Римі відбуваються переломові в історії кат. церкви дії, диктовані потребами нового підходу церкви до світських справ. Там виринула і наша справа — справа укр. патріярхату,що може мати епохальне значення для наближення наших двох основних церков.

У другій доповіді цей же доповідач доказував на прикладах інших національностей та на численності наших величних Божих храмів, що в житті укр. громад не приділюється належної уваги нар. культурним центрам. Наше існування в діяспорі належить плянувати не на декади, а на покоління (і сотні років), які маємо зберегти, як окрему національну громаду. Нюарк має всі дані, при помочі фондів б. укр. Централі, Чорном. Січі, Пласту, СУМ-у, Самопомочі — та шерів-паїв окремих громадян, здвигнути гідний його громади Народний Дім.

Інж. Р. Білинський, реф. молоді в Централі „Самопомочі" з великим знанням своєї теми насвітлив і проаналізував значення дому, родичів, церкви, школи, молодечих організацій і літніх таборів з окремим наголошенням на курси. українознавства, для національного збереження нашої молоді.

Він гостро дорікав родичам за злий вплив на дітей, коли вносять в хату розмови про роздор в громаді, про безвиглядність чи меншевартість українства. Родичі повинні дати дітям найвищу освіту, а при тому плекати в них любов, гордість та пошану до своєї громади та зберегти їх патріотизм для Батьківщини.

По доповідях відбулася річева дискусія, в якій взяли участь: П. Пасічняк, проф. д-р Андрушків, проф. Горняткевич і п. Д. Ліщинський

П. д-р Карапінка, п. проф. Цяпка, п. д-р Янів і п. Мр. Тарнавська вірять у живучість нашої громади, у світле її майбутнє — та її дітей.

Вже треба творити комітет для набуття Нар. Дому.

Відмітивши деякі оригінальні думки дискутантів, орг. референт подякував всім виконавцям програми і громадянству за численну участь, що є заохотою для „Самопомочі" до дальшої праці — і закінчив імпрезу.

Орг. Реф. „Самопомочі"

ТИЖДЕНЬ УКРАЇНСЬКОЇ КУЛЬТУРИ — ЧЕРЕЗ РАДІОВИСИЛЬНІ ПОЛЬЩІ

Варшава. — Тут відбувся Тиждень Української Культури — шляхом спеціяльних радіопрограм, з котрих більшість були передані українською мовою. Програми передавали дві державні польські радіостанції, перша і друга. Між 7-м і 12-м грудня м. р. відбулося 4 літературні радіопередачі, 2 освітньо-пропаґандивні та одна для дітей, а також 11 музично - вокальних українських передач. Майже всі передавані літературні й музично-вокальні твори були з УССР. Передано також концерт у виконанні Київської Капелі Бандуристів та хору „Думка".

Іван Цьолко переобраний на голову ООЧСУ в Джерзі Ситі, Н. Дж.

Організація Оборони Чотирьох Свобід України — 12-ий Відділ в Джерзі Ситі, Н. Дж., відбув свої звичайні річні Збори 12-го грудня в своїй домівці в Українському Народному Домі.

Збори відкрив голова Відділу Іван Цьолко, привітавши представника з ГУ ООЧСУ мґ-ра Богдана Казанівського.

Обрано на голову президії проф. П. Савчука і на секретаря учителя Евстахія Ясіновського та до почесної президії представника ГУ Б. Казанівського і інж. Юхима Харченка.

Предсідник проф. Савчук подякував членам за пошану і попросив приявних вшанувати однохвилинною мовчанкою стоячи 5-річчя смерти Провідника ОУН сл. п. Степана Бандеру.

Потім привітав приявних представників місцевих організацій і приступив до ведення Зборів.

Після прочитання протоколу з попередніх Річних Зборів, який був одноголосно затверджений, предсідник попросив до звітування. Звітували: голова Іван Цьолко, касир Д. Дидик (він же подав звіт за відсутнього секретаря). Від контрольної Комісії подав звіт Гр. Бура.

До звітодавців були запити, а потім — ділова дискусія над звітами. В дискусії брали участь: Гр. Бура, Дидик, Д. Вох, А. Шубак, О. Зубрицький,В. Бойко, Евс. Ясіновський, інж. Харченко і інші.

В прихильній і діловій дискусії, всі виявляли признання уступаючій Управі.

Після уділення абсолюторії уступаючій управі мав слово представник ГУ ООЧСУ мґр. Б. Казанівський, який з'ясував основні чинники сучасної політичної ситуації в міжнародному маштабі.

Доповідь була цікавою і лягла в основу програмового наставлення в дальшій праці наступної каденції новообраній Управі.

Приявні нагородили промовця довготривалими оплесками.

Заключне слово, після всіх висловлень, сказав предсідник Зборів проф. П. Савчук, який зупинився на п'ятьох основних питаннях, заторкнутих на Зборах: а) Додаткові позитивні чинники в праці Відділу ООЧСУ, що не заторкнуті в звітах; б) Участь місцевої інтелігенції в праці Визвольного Фронту; в) Доповіді на форумі Народного Університету при Відділі; г) Кілька думок про збільшення членства ООЧСУ і ґ) Кілька думок про працю в наступній каденції.

Нова Управа обрана одноголосно в складі: Іван Цьолко — голова, Антін Шубак — заступник голови, Дмитро Дидик — секретар, Григорій Бура — касир, учитель Евс. Ясіновський культ. осв. реф., проф. П. Савчук — прес. реф. Василь Бойко, Лев Зимон і Степан Зарічний — члени. Контрольна Комісія: Дмитро Вох — голова, Осип Зубрицький і Петро Палка — члени.

Предсідник проф. П. Савчук подякував Зборам за діловиту уважність і передав дальше ведення Зборів обраному голові п. Ів. Цьолкові, який в свою чергу також подякував Зборам за довіря й вибір і подав кілька практичних думок про працю наступної каденції. В заключній точці: „Внески і побажання" — члени подали кілька актуальних внесків і побажань.

Збори закінчились співом „Не пора..." Після офіційної частини Зборів, було товариське прийняття, яке пройшло в гарній і дружній атмосфері. На прийняттю приявні започаткували коляду на Визвольний Фронт, складаючи 165 дол.

П. С-ук

Сходини 12 Відділу ОДВУ у Філядельфії

23 жовтня 1964 р. в Укр. Горож. Клюбі тут відбулися ширші сходини членів 12 Відділу ОДВУ. Збори відкрив і ними провадив голова Відділу інж. І. Харамбура. Протокол вів секретар А. Попчук. Обговорено низку справ: відзначення 50-ліття вимаршу УС-С-ів, 20-ліття смерти Слуги Божого Митрополита Андрія, підтримка збірки на УНФонд, Дитяча світличка УЗХ, ВЗУН з'їзд ОДВУ, Андріївський вечір, коляда і чергові збори Відділу.

Голова між ін. повідомив, що мав нагоду бути на імпрезі Дитячої Світлички УЗХ.

Програма і успіх Світлички доказали необхідність існування цього осередку виховання наших дітей. Ширші сходини ОДВУ рішили підтримати Дитячу Світличку і ухвалили дати першу допомогу в сумі 100 дол.

Прочитано обіжник Централі ОДВУ в Ню Йорку. Про перебіг ВЗУН реферував один з учасників цього Збору на з'їзді делегатів ОДВУ, який відбувся на оселі ім. Ольжича в Лігайтоні, Па.

Ширші сходини ОДВУ у Філядельфії вирішили справу коляди і традиційного вже Андріївського вечора.

У вільних внесках, м. ін., забрали слово: Петро Генгало про потребу поширення преси ОДВУ між членами та взагалі українцями Микола Вайда, д-р Стерчо, д-р Б. Гнатюк, голова Централі ОДВУ, а водночас член Відділу у Філядельфії. Підкреслив, що крім нього кілька інших членів 12 Відділу ОДВУ у Філядельфії є членами Централі ОДВУ, отож цей Відділ має стати одним з найкращих.

М. Вайда.

Посмертні згадки

АННА МАРЦІНОВСЬКА, членкиня Т-ва Запорозька Січ — 60 Відд. УНСоюзу в Лендис Лейн, Па., померла 29-го жовтня 1964 р. на 47-му році життя. Полишила в смутку батька, маму, 2 доньки Діяну і Анелію, 4 братів Михайла, Франка, Івана і Филипа. Похорон відбувся 2 листопада 1964 р. з церкви св. Лаврентія, Албіон, Па., а відтак на цвинтар Норе.

Вічна Їй Пам'ять!

С. Марціновська, секр.

МИХАЙЛО ОЛІЙНИК, член Т-ва Запорозька Січ — 60-ий Відд. УНС в Лендис Лейн, Па., помер 20 листопада 1964 р. на 79-му році життя. Походив з с. Полтва, пов. Перемишляни, Україна. Полишив в смутку дружину Анну, сина Михайла, дочку Анну, внука, 2 братів Степана і Василя і 2 сестри Єву і Анну. Похорон відбувся 24 листопада 1964 р. з церкви св. о. Николая, а відтак на цвинтар Норе.

Вічна Йому Пам'ять!

С. Марціновська, секр.

SHEREMETA ANTHONY, member of Branch 219 of U.N.A. of Newark, N.J. died on August 30, 1964. Born 1896, Markiw, Pidhajci, W. Ukraine. He was buried on September 3, 1964. He was the husband of Julia (Malecka) Sheremeta. He was the father of 3 sons, Peter, Frank and Michael. He was brother of William Sheremeta of Irvington. He was first cousin of Harry Sheremeta of Springfield, Mass. He was the brother of Carol Nawicka of Europe. He was the Grandfather of Frank and Gregory of Dumont, N.J. He was buried from the Ukrainian Orthodox Church of Holy Assension of So. 19th St. of Newark, N.J.

Mary T. Yurow, Secretary

ЮЛІЯ БРЕНҐЕЛЕВИЧ, довголітня членка Т-ва Запорозька Січ — 388 Відд. УНС в Честер, Па., померла 7 грудня 1964 р. на 82-му році життя. Покійна походила з с. Котовання, пов. Самбір, Україна. Повдовіла 20 років тому і жила біля хворого сина Тимка, який помер 7 листопада м. р. Покійна полишила в смутку сина Михайла з родиною, дочку Розалію з родиною і дочку Павлину з родиною, 12 внуків і 4 правнуки, сестру Пик у Коцвіл, Па. Похорон відбувся з Укр. Православної Церкви, при участі родини, членів Відділу та Союзу Українок, сусідів і знайомих на цвинтар Lawn-Craft.

Вічна Їй Пам'ять!

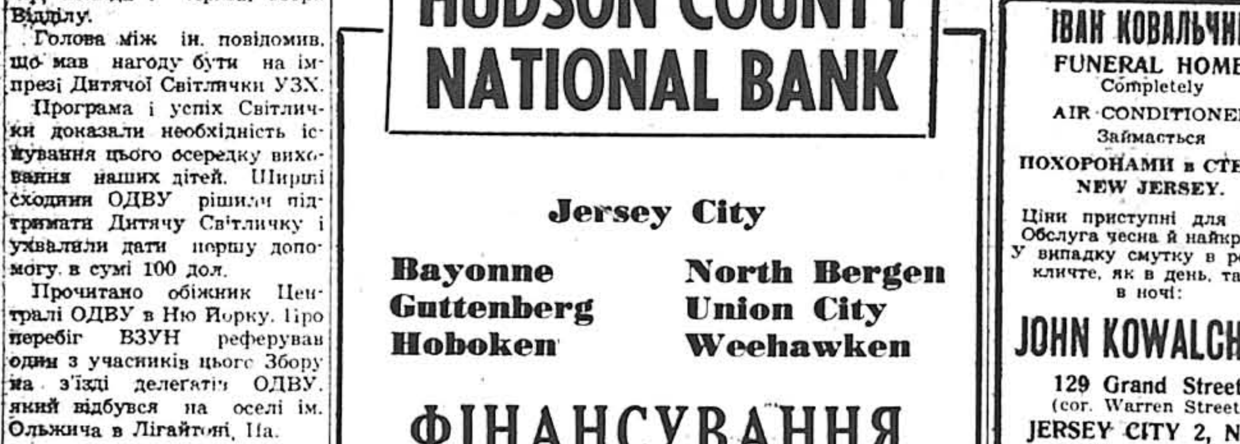
С. Воловняк, секр.

ЦІНИ ОГОЛОШЕНЬ В ЩОДЕННИКУ „СВОБОДА"

1 інч через одну шпальту за культурні імпрези (академії, посмертні згадки, розшуки, подяки)	$2.00
1 інч через одну шпальту за приватні концерти, бизнесові оголошення (забави, фестини, пікніки, бенкети, банки, продаж домів і т. п.)	$3.00
1 інч через одну шпальту за політичні оголошення (виборчі кампанії)	$4.00
Оголошення через 8 шпальт (ціла сторінка) по за інч за кожного рода оголошення.	$3.00
Виготовлення кліше на одну шпальту	$4.75
Виготовлення кліше на дві шпальти	$6.50

Повідомляється всі організації, установи і поодинокі особи, які доручують за оголошення, що адміністрація буде змушена відкинути чергове оголошення, доки не будуть вирівняні попередні рахунки.

ТАРЗАН, ч. 5371. Лев відійшов.

Тарзан і його компаньйони були приголомшені, коли побачили, як зебра відбила напад лева.

І тепер пирхаючи задирливо, б'ючи лапами суху землю, зебра чекала...

Але сильно вражений і поранений лев, признав свою поразку і покірно відійшов!